

ELEVATIONSSTOL

Elevationsstol øger beboeres livskvalitet og forbedrer personalets arbejde på Fremtidens Plejehjem, Nørresundby

Steen Sloth Olsen

Juni 2014 – marts 2015

UCN
LAB. X

SOSU NORD
LEVENDE UDDANNELSE

DEN EUROPÆISKE UNION
Den Europæiske Fond
for Regionudvikling

Vi investerer i din fremtid
AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse	0
Indledning.....	1
Undersøgelsesspørgsmål	1
Baggrund, oplevede udfordringer og ønsker.....	2
Problemstillinger før brug af Elevationsstolen.....	3
Projektets involverede parter.....	4
Living Lab aktiviteter.	6
Beskrivelse af Elevationsstolen	6
Erfaringer med brug af elevationsstolen	10
De gode historier	10
Citater fra beboere.....	10
Citater fra medarbejdere.....	12
Interview med Vermund Larsen A/S	14
Forslag til forbedring af elevationsstolen	17
Konklusion	18
Metoder til dataindsamling.....	19
Kontaktoplysninger	20
Bilag 1	21
Bilag 2	22
Bilag 3	23

INDLEDNING

Denne rapport er et resumé, skrevet på baggrund af data indsamlet i forbindelse med afprøvning af elevationsstol på Fremtidens Plejehjem i perioden juni - december 2014. Rammer og baggrund er beskrevet i bilag 1. Hovedpunkterne i resuméet er elevationsstolens betydning for beboere og personale. Baggrundsdata er: transskriberede interviews, video og billeder.

En af de gode historier fra et interview:

”Når stolen er til rådighed ved fællesarrangementer, deltager jeg mere i dem” (Beboer)

UNDERSØGELSESPØRGSMÅL

Kan anvendelse af Elevationsstolen hos plejehjemsbeboere være med til:

- At gøre beboerne mere selvhjulpne i forskellige brugssituationer?
- At øge beboernes deltagelse i forskellige sociale sammenhænge, f.eks. spisesituationer og deltagelse i fællesarrangementer?
- At mindske beboernes fysiske problemer i forskellige situationer?
- At forbedre medarbejderes indsats på plejehjem i deres arbejde med og for beboerne?

Og endvidere:

Hvilke ændringer på prototypen er interessante at foretage?

For at kunne besvare ovennævnte spørgsmål har Lab. X i samarbejde med Fremtidens Plejehjem, Nørresundby, foretaget interview af såvel beboerne som personale, således det er muligt at udarbejde nogle svar på ovennævnte.

Afslutningsvist foretoges et kort interview hos Vela om deres vurdering af værdien af brugerdreven innovationsprojekt, og involvering af en 3. part som projektleder.

Der er tale om kvalitativ undersøgelse, fremfor en kvantitativ undersøgelse. Det er derved ikke muligt at udarbejde statistik over effekter af Elevationsstolen, og man kan heller ikke tolke en udtalelse fra en interviewet

person som værende gældende for hverken flere eller alle. Udbyttet af undersøgelsen ligger i hvilken værdi man tillægger udtalelsen. Læseren har som opgave at vurdere hvorvidt der er tale om enkelttilfælde, eller om det gælder flere, og også vurdere om en udtalelse bør føre til ændringer i brug af stolen, eller produktændringer.

BAGGRUND, OPLEVEDE UDFORDRINGER OG ØNSKER

Elevationsstolen er en prototype, udviklet af en leverandør af specialstole, Vermund Larsen A/S, Aalborg. (herefter Vela) Som så mange andre nye produkter, er produktet opstået som hvad der kunne lige en tilfældighed, umiddelbart og så alligevel ikke. Fremtidens Plejehjem (herefter FP) har som et af sine formål, at velfærdsteknologi har en naturlig større plads i plejehjemmets virke end på andre plejehjem, og derfor er man der konstant på udkig efter mulige velfærdsteknologiske løsninger til dagligdagen på plejehjemmet. Løsninger der har positiv indflydelse på beboere og/eller personale.

Vela udvikler og producerer et stort sortiment af specialstole til arbejdsbrug og institutionsbrug. Vela har allerede et veludviklet leverandørforhold til Aalborg Kommune, og derved er der løbende kontakt mellem repræsentanter fra kommunen til virksomheden, herunder virksomhedsbesøg.

Det var på et sådant besøg på virksomheden, at lederen af fonden bag FP opdagede en prototype på et meget avanceret stoleprodukt, som måske og umiddelbart kunne understøtte brugen af velfærdsteknologi på plejehjemmet. Stoleproduktet var ikke i sit udgangspunkt tiltænkt plejekrævende brugere, men FP kunne se nogle mulige fordele for plejehjemsbeboere. Der blev derfor aftalt et OPI projekt, med det formål at undersøge en mulig positiv effekt af brugen af stolen for både beboere, plejehjem (medarbejdere), samt input til Vela til dens fortsatte udviklingsarbejde med stolen.

Relativt hurtigt i projektet blev det dog klart, at den pågældende stol alligevel ikke kunne bibringe beboere tilstrækkelig værdi. Men, og helt i tråd med et af formålene med et OPI-samarbejde arrangeret som et Living Lab, havde Vela et nogenlunde tilsvarende stoleprodukt, som på afgørende parametre i væsentligt højere grad kunne udføre de funktioner, som plejehjemmet umiddelbart anså som havende værdi for plejehjemmets beboere. Derfor blev projektets omdrejningspunkt herefter denne stol, kaldet Elevationsstolen.

Følgende problemstillinger er fundet interessante at arbejde med i dette OPI-samarbejde:

- Nogle beboere bliver hurtigt trætte af at sidde i en stol.
- Nogle beboere har brug for forskellige støtteanordninger, f.eks. puder, når de sidder i en stol.
- Nogle beboere sidder lidt sammensunken i spisesituationen, hvilket dæmper evnen til at indtage tilstrækkelig mad, samt opnå god fordøjelsesmekaniske. Begge dele er væsentlige for at hindre vægttab.
- Nogle beboere har vanskeligt ved at sætte og rejse sig fra en alm. stol fordi kroppens bevægelsesevne aftager når man bliver gammel. Derfor er deres bevægelsesfrihed hæmmet, og de kan ikke i god grad være selvhjulpne i forskellige situationer.

PROBLEMSTILLINGER FØR BRUG AF ELEVATIONSSTOLEN

Ønskelige forbedringer til ny stol

At blive gammel indebærer oftest reduktion i en række funktioner, men det er et af Fremtidens Plejehjems formål, at modarbejde dette. Generelt er det et mål, at plejekrævende beboere ikke udvikler en passiv og reduceret livskvalitet. Jo højere aktivitet og livskvalitet, jo bedre. Ledere og personalet på Fremtidens Plejehjem har set nogle udviklingsveje i forbindelse med beboeres adfærd med og brug af stoleprodukter. Beboere som bliver trætte af at sidde i en stol, har reduceret livskvalitet. Og beboere som ikke selv kan gøre det de egentlig ønsker, er ikke så livsglade som da de kunne det da de var yngre.

Undersøgelser viser, at en del gamle mennesker er mere socialt isolerede end de har lyst til at være. Det er et mål på Fremtidens Plejehjem, at øge plejehjemsbeboernes oplevelse af et godt socialt fælleskab.

Endelig er det ønskeligt, at medarbejderne i højere grad kan koncentrere sig om de væsentligste opgaver i plejen, og søge mulighed for at anvende teknologi af forskellig slags, som nedbringer tidsforbrug til mere simple opgaver.

PROJEKTETS INVOLVEREDE PARTER

Projektet er støttet af Vækstforum og er et OPI brugerdreven projekt. OPI er Offentlig Privat Innovation, og Brugerdreven er i denne forbindelse involvering af personale på Plejecenter Bøgely.

Fremtidens Plejehjem, Nørresundby er et nyt plejehjem med 75 boliger. Plejehjemmet fungerer som et fuld-service plejehjem, også selvom man ikke har eget køkken, idet en privat restauratørvirksomhed har forpagtning af køkken og restaurant, som både plejehjemmets beboere, deres gæster/pårørende samt udefra kommende gæster kan anvende, og er derfor et mere åbent sted end normale plejehjem.

Plejehjemmet er nyetableret pr. 1. januar 2014, og er Aalborg Kommunes nyeste tiltag på plejehjemsområdet. Plejehjemmet er karakteriseret ved anvendelse af moderne velfærds- og sundhedsteknologi til gavn for beboere og medarbejdere. På plejehjemmets hjemmeside ses udtrykket ”Trivsel og teknologi”, og det understreger, at beboerne skal trives som de personer de er og ønsker at være, i et socialt fællesskab. På bygningen ses anerkendelse for dette:

FP har som et væsentligt element høj grad af inddragelse af teknologi. Både kendte velfærdsteknologiske løsninger som kommende løsninger. På FP er der således flere sideløbende Living Labs, hvor teknologiske løsninger afprøves og udvikles.

Vermund Larsen A/S, Aalborg udvikler og producerer et bredt udvalg af arbejdsstole til produktion, kontor, klinikker, hospitaler og plejehjem, hvor ergonomi og mobilitet er væsentligt. Vela leverer stole der kan betjenes manuelt, og også stole med indbygget elektronik og mekanik, så hæve/sænke og vippefunktioner styres med el-motorer. Da virksomhedens produkter afsættes til professionelt brug, fokuseres der udover funktion også på holdbarhed.

Aalborg Universitet udbyder uddannelser og forskning af høj kvalitet inden for naturvidenskab, samfundsvidenskab, humaniora og ingeniør- og sundhedsvidenskab. Uddannelserne er rettet mod både det private og det offentlige arbejdsmarked. Universitetet har ca. 20.000 studerende og 4500 ansatte.

University College Nordjylland udbyder professionsuddannelser inden for sundhed, pædagogik, business og teknologi, og 800 undervisere uddanner 8500 fuldtidsstuderende.

LIVING LAB AKTIVITETER.

Et karakteristisk element i et Living Lab er muligheden for, at de involverede parter i fællesskab arbejder frem mod en forbedret situation. I dette tilfælde et forbedret produkt. Som nævnt tidligere skiftedes den oprindelige stol ud med Elevationsstolen, og det var resultatet af at kompetencer fra de involverede parter blev sammenbragt, og summen blev større end den enkeltes.

Derefter blev stolen i et fællesmøde udsat for en kritisk gennemgang i starten af projektet, hvor parterne mødtes for mere nærgående at vurdere anvendeligheden. På dette møde, som havde karakter af en workshop, kom man frem til nogle oplagte muligheder for forbedringer af stolen, som dels var nødvendigt for overhovedet at kunne anvendes, og dels ville øge brugermuligheden. Der blev efterfølgende hos Vela monteret bremses på stolen, ændret armlæn, ændret betræk samt ændret farver, så stolen så godt som muligt kunne indgå i et almindeligt stuemiljø.

Og, efterfølgende fortsatte Living Lab aktiviteter som betød, at aktuatorernes hastighed blev justeret til at give langsommere bevægelser, samt andre mindre forbedringsmuligheder blev fundet og belyst.

BESKRIVELSE AF ELEVATIONSSTOLEN

Elevationsstolen er en ergonomisk konstrueret stol, med tre aktuatorer. Den ene aktuator kan hæve/sænke stolen, og en anden kan kipe sædets hældning samt den tredje, som aktiverer bremse på to af hjulene. Til venstre højeste position, til højre laveste position:

Når stolen kan hæves, kan den siddende placere sig i en mere optimal position ved et bord i spisesituationen. Det medfører mulighed for bedre kontakt med de øvrige ved bordet, ligesom det indebærer en bedre position i forhold til den medarbejder, som skal hjælpe med spisning for de beboere der har det behov. I de tilfælde hvor en beboer har brug for f.eks. lettere morgentoilette som hårsætning, er det en forbedring af medarbejderens arbejdsstilling, at sædet kan hæves.

Til venstre ses sædet i ikke-kippet position, til højre i maximalt kippet position:

Når sædet kan kippes, lettes beboeren i at kunne sætte og rejse sig. På den måde bliver beboeren mere mobil og selvhjulpne.

Stolen er forsynet med en udklappelig fodstøtte, så benene får en bedre stilling på sædet i det tilfælde hvor det er en bedre fod/lårposition:

Betjeningspanelet består af 3 vippeknapper i relativt blød gummi, som er rengøringsvenlige, og panelet er placeret foran det højre armlæn. Armlænet er så bredt, at håndfladen ikke belastes hårdt, når brugeren skal bruge armen til at rejse sig:

Ud over det på armlænet monterede betjeningspanel, er stolen tillige forsynet med et betjeningspanel på spiralledning, som kan bruges af den person der evt. skal skubbe den siddende person:

Som det ses her er stolen forsynet med store letløbende hjul, som kan klare et mindre dørtrin og gulvtæppe, samt bagtil et skubbehåndtag:

ERFARINGER MED BRUG AF ELEVATIONSSTOLEN

De gode historier

Den kvalitative undersøgelse har som resultat, at formidle de udsagn, som respondenterne er fremkommet med i interviewene. Alle interviewene er transskriberet, og signifikante udsagn er kopieret ind nedenfor.

CITATER FRA BEBOERE.

Citater fra beboere er oplyst i den kontekst i hvilken udtalelsen er gjort, hvis det skønnes nødvendigt for forståelsen. "I" betyder den interviewene, og "DI" betyder den interviewede.

Om brugen af stolen:

I: Virker den nem og navigere i, H...?

H: Ja. Det gør den. Jeg har brugt den meget hver gang jeg har været nede og spise.

Stolen er i stand til at kunne regulere mere end nogle beboere finder behageligt og trygt. Det ses af denne udtalelse:

I: Vil du vise hvad du mere kan bruge af den?

H: ... hvis jeg så skubber mig fremad (bruger knappen til at vise det).

I: Og hvad funktion er det?

H: .. at komme så langt frem.... ned. Så bliver jeg bange. Altså, det vil jeg ikke, fordi der skal ikke meget til at.. jeg så ikke kan holde balancen.

Generelt finder de beboere der har fundet stolen brugbar, at siddekomforten er meget høj:

DI: Vi har jo noget der hedder kvindeklub. Og det er.. Jeg kan ikke sidde i de stole. (red.: de stole der er i fællesarealet) Jeg kan ikke. Jeg får så ondt i mine baller, jeg kan næsten ikke gå når jeg sidder i deres stole dernede. Og derfor går jeg aldrig ned til noget i.. i salen dér. Det gør jeg ikke. Og så slæber man en pude med, så går man og glemmer og få den med, og så kan man ikke finde den. Nej, det duer ikke. Fordi det er nogle frygtelige stole dernede. Og dér burde vi have sådan noget lignende de her i hvert fald, (Elevationsstolen) i stedet for de dér arkitektstole... eller hvad de nu er. Det er nogle værre pinde.

Flere beboere nævner armlænenes egenskaber. Deres størrelse og placering fremhæves til at give god støtte til kroppen, og giver dermed god og tryk siddekomfort.

En udtalelse fra en situation, hvor stolen anvendes ved et spisebord:

I: Du spiller jo kort tit, om eftermiddagen. Har du prøvet at sidde i stolen når I sidder her ved bordet?

DI: Ja, det er godt nok.

I: Er den bedre end den stol der når i spiller kort?

DI: Ja, den er fin.

I: Er det fordi du kommer lidt højere op?

DI: Ja. Det er det.

I: Ja, så nu sidder du bedre i den, end du gjorde i den der?

DI: Ja det gør jeg.

I: Du er også højere oppe kan jeg se.

DI: Det er fint.

I: Og det med at komme op, det er den også god til?

DI: Ja, det kan jeg godt lide ved den. Den er god, hvis det er man er svag.

I: Men det er nemmere for dig at komme op med den, end når du sidder der? (peger på en alm. spise stol)

DI: Ja.

I: Er håndtagene nemme og anvende for dig?

DI: Ja. Det er de. Altså, man skal selvfølgelig og så skubbe på dem.

Stolens særlige egenskaber værdsættes ikke med mindre man er lidt besværet:

I: Jeg skal spørger dig om der er nogle ting ved stolen du synes er godt?

DI: Øh, det er svært at svare på sådan noget. Altså stolen den virker jo sådan set godt nok hvis man har behov for det, men jeg kan jo rejse mig selv endnu.

I: Ja så den funktion med at den kan køre op og køre forover, den har du ikke brug for?

DI: Nej.

Men svage har det modsat:

I: Og det med at komme op, det er den også god til?

DI: Ja, det kan jeg godt lide ved den. Den er god, hvis det er man er svag.

I: Men det er nemmere for dig at komme op med den, end når du sidder der (peger på en alm. spisestuestol)?

DI: Ja.

CITATER FRA MEDARBEJDERE.

Di: Ja, jeg har brugt alle funktionerne med den. Jeg har brugt den i spisesituationen, og fandt ud af at den er god og bruge når vi sidder og hjælper folk med at spise. Også nu hvor vi har en der ligger i sin seng og får morgenmad.. og vi sidder og gir hende det. Og der kører jeg jo stolen op så den passer i højden med HENDES. Altså, HENDES højde så jeg ikke skal løfte armen en hel masse. Og jeg kipper den en lille smule så jeg også kommer tættere på hende og så er den jo selvfølgelig låst.

I: Og det er dér.. altså det er dig der sidder i stolen?

Di: Det er mig der sidder i stolen...og det er fantastisk i forhold til alle de andre.. stole vi har brugt, og skamler og så videre vi har nede i restauranten, den er fantastisk til det. Netop fordi at du har de der muligheder der. For ellers så er det jo noget med at man sidder på en.. ja, en almindelig stol... og giver mad.. og det er simpelthen (pause). Det.. den er fantastisk til det ...det er den. Så dér er vi glade for den.

Di: ... hun brugte den ude på badeværelset.. igen, hun havde den oppe så hun ku' se sig selv i spejlet. Og hun kørte den op så hun kunne nå de ting oppe på de øverste hylder inde i hendes skab. Og kun kippede den så hun igen kom tæt på spejlet.. og ku' se og.. tage make-up på og så videre.. og der var den også låst så hun brugte den også. Og hun.. var rigtig rigtig glad for den.. for hun kunne jo ikke holde ud til at stå op så lang tid som det var nødvendigt.

I: Sådan rygproblemer?

Di: Hun havde rygproblemer og hun havde.. der var noget sklerose i ryggen og noget med et ben hvor der var nogle nerver der sad i klemme, og der var mange ting.. og hun var kopatient så.. så der var mange ting med hende.. hun kunne ikke ret godt holde ud til at gøre ret mange ting af gangen.... Så det var fantastisk at hun sad der.

I: I forhold til arbejdsmiljø, der vurderer du den jo til

DI: Ja, topkarakter ... den var jo fantastisk. Man blir' rigtig glad, jeg ville så gerne ha' den.

Og jeg kunne jo se en øget livskvalitet ved hende der havde den.

I: Hvad var det du observerede ved hende der ændrede sig ved at.. bruge stolen.

DI: Jamen at.. at hun havde ro. At hun skulle ikke ind og ud mange gange altså. Når hun var færdig med at gøre sig i stand om morgenen så var hun dødtæt. Fordi at hun kunne holde ud til og stå op, og samtidig så var hun nødt til at gå ind og sætte sig mange gange. Og det foregik jo så inde i en stol inde i stuen så hun skulle frem og tilbage.. rigtig mange gange inden hun overhovedet var færdig med at smøre creme i ansigtet.

DI: Så hun havde rigtig meget mere energi.. til resten af dagen. Fordi hun havde den ro. Ved og ku' sidde ned og gøre de her ting.

I: Hvordan med betjening af stolen.. funktionaliteten i forhold til knapperne ku' hun..

DI: Det ku' hun sagtens finde ud af.

I: Ser du andre funktioner stolen ville ku' hjælpe med? I med.

DI: Jamen den er jo fin til dem der har svært ved og komme op og stå.

Dem der sidder ned for eksempel.. skal sidde ned og spise.. som ellers går rundt med en rollator for eksempel og så kommer ned og sidde i en stol.. som sådan en almindelig spisebordsstol som jeg sidder på nu.. den.. der er jo mange der har svært ved og komme op og stå fra sådan én der. Og der er det jo genialt at den lige ka' hæves og så kippes(?). At at.. så ka' man komme op og stå uden at skulle ha' hjælp.

DI. Og.. og det gør jo at der er mange der.. måske ville gå ned i vores restaurant og spise. Fordi at så kan de komme op og så dernede er der jo hjælp til at komme op og stå.. hvis det er. Og det vil der jo være i dén.

Under interview med medarbejderrepræsentant, er følgende kommet frem:

I spisesituationen bliver den spisende beboer siddende længere idet siddekomforten er højere, og derved er der mere socialt samvær.

I spisesituationen, kan stolehøjden tilpasses sådan, at man kan komme længere ind til bordet, hvilket letter spisningen. For dem der skal have hjælp til at spise, er det er hjælp, at højden kan justeres således at personalets højde tilpasses til den spisende, hvilket letter personalets arbejde, samtidig med at der bedre kan opnås øjenkontakt.

Det har ikke været muligt at se nogen sammenhæng med brug af stolen, og brugerens indtagelse af mad, eller bedre fordøjelse.

Stolens polstring og betræk er vældig godt, og med armlænene slutter de tæt, så det mindsker en evt. tendens til at sidde lidt skævt. Samlet set har stolen rigtig god siddekomfort, og det går igen hos flere brugere.

Det er en fordel at stolen kan hæves lidt over normal siddehøjde, da ældre er lidt lavere.

Stolens funktion lægger op til, at beboerne lettere og oftere selv kan rejse og sætte sig, og dermed være mere mobil og selvhjulpne, men i afprøvningsperioden har personalet ikke kunnet se den effekt.

Til morgentoilette er det en stor fordel, at stolen kan hæves så hårsætning kan gøres i god højde:

INTERVIEW MED VERMUND LARSEN A/S

OPI-samarbejder som Living Labs (Offentlig Privat Innovationssamarbejde struktureret som et Living Lab) har det element at kunne videregive erfaringer om et produkt eller service gjort hos brugeren, her den offentlige institution Fremtidens Plejehjem, direkte til leverandøren – her den private virksomhed. I dette projekt har der været flere informationer om brugbarheden og ønsker om produktændringer, som Vela har fået undervejs. Derfor bringes her citater fra interview med Vela.

På spørgsmålet om holdningen til at Living Lab kan medvirke til skabelse af et bedre produkt, svarer Udviklings- og Strategisk Indkøbschef Michael Vestergaard:

Man kan sige, det produkt som.. som vi har testet derovre, det har jo været et produkt hvor vi sådan længe har gået og sagt "Det må kunne bruges det her", og sådan noget, ikke? Og så.. og så har vi ligesom.. godt vidst at det kan man jo sagtens snakke sig varm på selv.., men sådan ligesom og få bekræftet at det kan bruges og hvad det så er der skal tilpasses.., det var rigtig fint og få den tilbagemelding og få den viden omkring det... fordi det vil jo være noget man så selv skulle ud og prøve og finde ud af. Og nogle af tingene, kan vi godt få ind fra vores sælgere, men.. men der er trods alt noget respekt for det de laver... men på denne her måde, der får vi indsamlet lidt mere baggrundsviden omkring det. Og folk der er i gang med stolen lidt længere tid, og vi kan få noget feedback ud fra dét. Så det synes jeg, det er rigtig fint.

I: Ja. Så kommer der nogle ting frem, tror du, som I ikke ville have opdaget, hvis ikke der havde været sådan et brugerdrevent formaliseret projekt?

M: Ja, jeg synes allerede, som du selv siger, der har været nogle af de ting og nogle af de ting vi allerede har lavet om, ikke? Altså, såsom hastigheden på

aktuatorerne ikke... hvor hurtigt må den køre? Altså.. der kan man jo sagtens sige "Nå, men det må jo ikke tage for lang tid at de skal komme op at stå, så den skal have noget fart", ikke? .. og det kan så være der kommer nogle tilbagemeldinger tilbage der siger "Uh, det går lige hurtigt nok", eller.. eller den anden vej rundt, at det.. "Ej, det tager da alt for lang tid det her", ikke? Altså.. Og det er jo sådan en 'feeling' som man godt selv kan have en holdning til, som måske sund og rask person som ikke er kommet op i de dér år endnu, hvor man rammer plejehjemsalderen. Og der kan man sige, der har vi jo.. der har vi allerede fået noget vigtig viden dér omkring hvordan hastigheden skal være på sådan nogle aktuatorer lige i dét setup.

Michael Vestergaard nævner derefter flere elementer på stolen som er ændret på baggrund af den indsamlede viden. Næste emne i interviewet drejede sig om den utryghed enkelte plejehjemsbeboere har udtrykt:

... jeg synes også det er noget af dét vi har fået ud af det her - at det er netop den dér.. altså, den dér synliggørelse og den dér utryghed. Og det er hvert fald også noget af det der har fået mig til at tænke på nogle ting - især noget af det dér omkring hele brugervenligheden omkring de her funktioner. Altså, at det skal gøres meget mere intuitivt end det er, det vidste vi nok godt i forvejen at der skulle ske et eller andet.. - at vi kunne gøre det bedre og de kunne sidde bedre og sådan noget. Men at.. at det dér omkring og skabe trykthed også den vej rundt, at "Hvad sker der egentlig når jeg trykker på denne her knap?" - det kan godt være der står.. "Lift" eller der står "Kip", men hvad er det egentlig der sker? Og det kom der én og fortalte mig for en uge siden da han fik stolen, men nu er der så gået en uge hvor han ikke sådan rigtigt har fået brugt den. Og nu ville han så til at i gang med det, og så.. hvad hulen var det så, der skete? Der tror jeg det dér intuitive.. omkring og få det inkorporeret eller få det synliggjort på en eller anden måde, at man ligesom får personerne gjort opmærksomme på det. Det tror jeg, at det, ja, i har snakket om det også, at det er rigtig vigtigt, at det bliver langt mere trygt for dem.

Og senere:

Så der er også noget for os at arbejde med. Helt klart. Det synes jeg..

I: Men det er rart at høre, at der har været nogle feedbackmeldinger som I har kunnet bruge til et eller andet, eller nogle tanker.. tankesæt.

Helt sikkert. Ja, men jeg synes ud fra alt det vi.. altså, som vi snakkede om, alt det vi allerede har lavet om og sådan noget, har der da været en del af og.. de snakke vi har haft synes jeg.. virkelige, ja.. det har da givet.. os stof til eftertanke.

Michael Vestergaard har også en holdning til den rolle UCN har haft som bestyrer af Living Lab'et:

Jeg synes.. altså, for vores vedkommende, så synes jeg det har været fint, at I har været den styrende rolle. Altså, vi er jo en lille virksomhed som på mange måder ikke måske på samme måde har resurserne til at gå ud og gøre dét her. Vi kan

gøre det i mindre stil, som vi snakkede om tidligere, men dét med ligesom at.. at skulle ud og følge sådan et projekt der har folk til at rende rundt ude i.. i marken, om jeg så må sige.., og bruge dage.. uger på det.., der for os er et stykke vej derhen. Så jeg synes det har været fint at man ligesom har.. at vi har kunnet gå ind i projektet med det vi nu kan - vi kan levere et produkt, vi kan tilpasse produktet i fasen også, og så har der ligesom været en projektholder, der ligesom har kunnet kordinere dét mellem afprøvningssteder og os - "Hvad skal der ske?" og "Hvad sker der?" og "Skal vi lave noget om?" og sådan noget. Og selvfølgelig også.. så tror jeg også det er sundt at.. at der er.. at der er en tredjepart som er helt uafhængig af.. som ikke er fedtet ind i vores produkter i hverdagen. Så.. hånden på hjertet, så tror jeg måske ikke helt vi ville være dygtige nok til og helt at opfange.. den kritik eller feedback, der nu måtte være. Altså, der tror jeg, at der sidder I som tredjepart og.. og har.. altså.. jamen I har jo et friskt syn.. eller et uvilligt syn på et produkt som vi har lavet, altså. Hvor der kunne man godt være bekymret for at vi selv ville, altså.. der ville nok komme et eller andet filter på automatisk - "Nårrh ja, det er fint nok de siger det dér, men.. vi sælger da massere af dem. Så det må da være ok". Så jeg synes det har været fint, at der er.. altså, at der både er.. selvfølgelig Fremtidens Plejehjem, men også den dér tredjepart til ligesom at omsætte det uden et filter. Så man får det helt råt ind.., at der har vi ikke selv været inde og tolke på tingene og sådan noget. Det synes jeg faktisk, at det er rigtig fint.

Og så som sagt hele projektdelen af det.. altså, hvis vi skulle gøre det selv, så.. altså, vi var ikke kommet i mål med det. Så skulle vi hvert fald gøre noget radikalt om i forhold til den måde vi arbejder på, og det tror jeg ikke sådan lige umiddelbart det kommer til at ske.

Det kan vi selvfølgelig selv styre, men, jeg synes også at man har denne her uvillige partner der ligesom 'hander tingene over' uden noget som helst filter på.

Omkring det tidsmæssige aspekt, hvor hverdagen er tæt besat alle steder, udtalte Michael Vestergaard:

I: De har travlt på Fremtidens Plejehjem.

M: Ja. Det kunne jeg forestille mig. Og det har vi jo også. Altså, det er jo også det vi snakkede om før.. det dér med lige og hive.. en mand eller to ud og så sende dem på Fremtidens Plejehjem.. - ét er, om de overhovedet fik lov til at rende rundt derovre i så lang tid, men noget andet er.. og så bare rykke dem ud til det. Og så synes jeg det her det fungerer rigtig godt. Der bliver det gjort, og det kunne jeg være i tvivl om, om det gjorde hvis.. Og så også at er en uvillig part, der ligesom.. altså.. Vi ville jo have tendens til.. altså, vi er jo helt klart farvede af, at vi arbejder med dét her til hverdag. Det er der slet ingen tvivl om. Og der er nogle begrænsninger, så vi ville måske slet ikke have fokus og kigge på de rigtige ting.

FORSLAG TIL FORBEDRING AF ELEVATIONSSTOLEN

Under interviews er der kommet forskellige udtalelser frem, som enten allerede har ført til ændringer af stolen, eller som vil kunne gøre det.

I: Hvad med betjeningspanelet, er det til at finde ud af for dig?

DI: Ja, det er det. Hvis ikke det virker den ene vej, så gør det jo den anden vej. Men jeg skal lidt sidde og prøve mig frem hver gang. .

Aktuatoren som udgør op-ned bevægelsen, bør ikke være så langt nede mod gulvet, at den får fat i tykke gulvtæpper, når den køres på gulvet.

Der er udtalelser, de viser at stolen er svær at køre fremad med, når man sidder ned – især i sammenligning med en kørestol. Til det kan siges, at ældre med lidt svarege benmuskler har svært ved at bruge benene til at trække sig frem over et gulv, siddende i en stol, i modsætning til at skubbe sig tilbage.

Der er udtalelser om, at det er ønskeligt at ryglænet kunne komme længere tilbage:

I: Så du synes at du har en god funktion med at sidde i stolen her?

DI: Ja, altså jeg sidder godt nok i den. Men.. der er samtidig lidt.. man synes ryggen den går.. for tæt på. Det kunne godt være den skulle være lidt mere tilbage, så man kunne læne sig tilbage. Men den er jo.. selvfølgelig, det er jo fordi at man skal kunne sidde.. helt op og helt ret. Man skal jo ikke ligge ned.

I: Nej. Kan du læne ryglænet lidt tilbage?

DI: Nej.

I: Det kan du ikke? Den funktion har stolen ikke?

DI: Nej.

I: Kunne du have gavn af det?

DI: Ja, det tror jeg da nok, for det ville da være mere.. behageligt end jeg skal sidde sådan... ikke også? At man så kunne gøre sådan.

I: Ja, jeg ser at du læner dig tilbage nu?

DI: Ja.

Det går igen hos flere, at ryglænet burde kunne komme længere tilbage. Og i nogle tilfælde, at ryglænet burde være højere.

Stolen har en del funktioner, og meget mere kompliceret end normalt. Det udfordrer nogle beboere for meget:

DI: nej, men så prøvede vi faktisk i forhold til en, vi prøvede igen, så fik hun den hen når hun spiste .. men hun havde svært ved at finde ud af de der knapper der, og med at få bremset og sådan nogle ting, hun skal have hjælp til det.

DI:... og det var lidt det samme igen, hun føler faktisk også den løber løbsk med hende. og det er jo det der med at hun ikke kan få den bremset ordentligt med også, altså selveste funktionen at den tipper, det at hun ikke selv ligesom er herre over det .., men vi tog den herud fordi at hun har svært at sidde på de stole vi har herude, så skal hun sidde på en pude og også igen det her ben .. men det var ikke nogen hjælp for hende, hun var utryg ved at bruge den, så vi tog den fra hende igen.

...men det var sådan set for at se om hun kunne sidde lidt mere behageligt når hun spiste, så i den kontekst at det måske kunne hjælpe hende til og, og .. kunne spise bedre, have en bedre siddestilling når hun spiste .. så har den ikke virket efter hensigten hos hende, det fyldte for meget det der med alt det den kunne

Stolen er let at bakke med, hvorimod det er vanskeligt at skubbe sig fremad. Det ligger måske i sagens natur, at det er lettere at skubbe fra med benene, og dermed bakke, hvorimod den modsatte bevægelse er fysisk noget mere krævende, og det er noget en del bemærker.

I nogle tilfælde, er sædedybden lidt for lang, og ryglænet for kort og for langt fremme mod sædet.

Betjeningsknapperne måtte gerne have en tydeligere vippefunktion, som gjorde det mere tydeligt, at de blev betjent – evt. med en kliklyd. Knappanelet er beregnet til montage af 5 knapper, og i de pågældende stole er to af knaphullerne lukket med bløde flade gummipropper. Det kan give anledning til lidt forvirring, at blindpropperne er bløde, fordi man kan tro der er en trykknop nedenunder den bløde prop.

Responserne på bremsesystemet kan give anledning til forvirring, idet aktivering ikke omgående fører til bremsning – der går nogle sekunder medens elmotoren, der driver bremsefunktionen, kører. Hvis man ikke hører denne motor køre, er man i tvivl om bremsefunktionen aktiveres.

Det bør nævnes, at hastigheden af aktuatorerne er blevet sat ned under afprøvningen, så det ikke nu opleves som abrupt og givende utryghed. Der har også undervejs været udskiftning af betræk, ligesom strømforsyninger bliver udskiftet til mere robust type.

KONKLUSION

Undersøgelsen og den efterfølgende rapport om Elevationsstolen er baseret på en kvalitativ analyse af et begrænset antal respondenter. Det er uddrag af respondenternes udsagn der er gengivet her i rapporten. Læseren kan/må ud

fra udsagnene foretage sin egen vurdering i den kontekst læseren selv sætter, f.eks. brugssituation, produktudvikling.

Følgende vil rapportskriver fremhæve:

- Elevationsstolen kan lette f.eks. morgentoilette idet den kan bringe en svag beboer op i højde til/med medarbejderen, hvilket letter arbejdet.
- I spisesituationen kan beboeren komme i en bedre højde med spisebordet, og tættere på, hvilket giver lyst til at være til stede i længere tid, og det fremmer det sociale samvær. De beboere der har behov for spisehjælp, kan også bedre hjælpes når stolen bringes i tilpas højde med den medarbejder der skal hjælpe.
- Siddekomforten er meget høj, og det fremmer motivationen til at sidde i den, så hvis stolen er til stede i lokale med fællesarrangement, vil det tiltrække de beboere, der har behov for en høj siddekomfort, til at deltage i arrangementer.
- Stolen giver en meget god støtte, så brugeren kan/vil sidde i den i lang tid.
- Et lidt uforudsigeligt element, er at brugeren ønsker at stolen lettere kan skubbes/trækkes fremad, men det er nok et udtryk for, at når den er så nem at bruge på andre områder, så bør den også være nem på dette punkt også. Bemærk: dette er dog rapportskrivners egen konklusion.
- Afprøvningen har ikke kunnet vise, at beboerens mobilitet er forøget mht. at rejse og sætte sig, og dermed selv kunne gøre mere selv i visse situationer.
- Den bedre mulighed for at indtage mere mad, og fordøje den bedre for at opretholde sin vægt eller øge den, kan der ikke ud fra denne undersøgelse siges noget om.

METODER TIL DATAINDSAMLING

Lab. X har tilknyttet en metodeudviklingsgruppe. Denne gruppe har været medvirkende til udarbejdelse af de forskellige dataindsamlingsmetoder, som er anvendt i denne afprøvning af egenkontrolsprogrammet. Metodegruppen består af:

Ann Bygholm, AAU

Søren Bolvig Poulsen, AAU

Anne Marie Kanstrup, AAU

Interviews er udført med udgangspunkt i spørgeskemaer, som overnævnte har udarbejdet – i det omfang respondenterne har kunnet følge spørgsmålene. I nogle tilfælde har spørgsmålene fungeret som en spørgeramme.

De anvendte interviewskema kan ses af bilag 3.

KONTAKTOPLYSNINGER

VELA - Vermund Larsen A/S

Göteborgvej 8-12
9220 Aalborg SV
Tlf. 96 34 76 00
Mail: mail@vela.dk

Fremtidens Plejehjem

Carl Klitgaards Vej

Karl Klitgaards Vej 5
Tlf.: 99 82 53 53

University College Nordjylland

Porthusgade 1
9000 Aalborg
Tlf.: 72 69 80 00
tb@ucn.dk

BILAG 1

Rammer og baggrund for resuméet

Elevationsstolen: en præsentation af elevationsstolen, og dens features, og hvad der er omdrejningspunktet for netop denne afprøvning – hvad er udfordringen?

Living lab.: living lab'et er en midlertidig organisation baseret på et OPI-samarbejde (Offentlig Privat Innovationsprojekt), hvor den offentlige virksomhed er Fremtidens Plejehjem, og den private er VELA – Vermund Larsen A/S. De involverede parter har interesse i at fremme udvikling og udbredelse af velfærdsteknologi, som bibringer positive resultater.

Lab. X er et vækstforumprojekt i samarbejde mellem SOSU Nord, AAU og UCN. UCN er organisator af de ydre rammer og projektstyring, og Aalborg Universitet udvikler og supporterer metode og dataindsamling og bearbejdning. Elevationsstolen er afprøvet juni 2014 til februar måned 2015. Rammerne er aftalt med projektets repræsentanter.

De indsamlede data består af:

- Observation af beboeres reaktion under introduktion af elevationsstolen
- Interviews med beboere, personale på FP og Vela.

Resuméet er skrevet på baggrund af analyse af data fra interviews. Resuméet er skrevet i marts 2015 af Living Lab Bestyrer: Steen Sloth Olsen, adjunkt, UCN.

Steen Sloth Olsen

Adjunkt, UCN B&T

sso@ucn.dk

Porthusgade 1

9000 Aalborg

Anna Marie Lassen

Lektor, ergoterapeutuddannelsen,

Master i sundhedspædagogik

Projektleder, Lab.X

aml@ucn.dk

Selma Lagerløfsvej 2

9222 Aalborg Øst

BILAG 2

Metodeoversigt

TEMA	METODE	ANSVARLIG
Funktioner	Fotos og instruktioner	Steen Sloth, og personale på FP
Oplevelser af stolens funktioner	Interview af personale samt beboere på FP	Steen Sloth, interviews tillige udført af personale fra UCN og SOSUNord
Forbedringer af stol	Interview af udviklingschef hos VELA	Steen Sloth

BILAG 3

Interviewspørgsmål for interviews

Skema 1 – interviewskema vedrørende personale på Fremtidens Plejehjem i forbindelse med **Elevationsstolen**.

Udfyldes af Lab X personale efter 3 ugers brug af elevationsstolen. Stolen er anvendt efter personalets anvisning, i forskellige brugssituationer.

1) **Proces:** Tegn en tidsplan på et stort A3 papir (forbered hjemmefra) og lave interview om hvad der er sket i de 3 uger hvor personalet har brugt stolen. Fokuser på at få afdækket før teknologien kom, da den kom i brug, og i perioden hvor de var i brug. Få dem til at fortælle hvad der skete af aktiviteter fx:

1. introduktion af stolen (hvornår skete det)
2. brug af stolen til ??? (hvornår skete det)
3. osv.

2) **Oplevelse:** Fortæl hvad I tænkte om teknologien (tankebobler kan evt. bruges til at tegne ind)

1. Fx hvad du håbede
2. Fx hvad du frygtede

3) **Problemer:** Kan der sættes lyn på i processen – er der steder som var problematiske. Hvornår var der problemer og hvorfor?

1. Fx arbejdsmiljø (løft, ressourcer osv.).
2. Fx anvendelse (at den er let at anvende osv.)

3. Andet?

4) **Plusser:** Kan der sættes plusser på processen – er der steder som var positive. Hvornår og hvorfor?

1. Fx arbejdsmiljø (færre bøj eller løft eller andet?).
2. Fx mobilitet (at stolen er let at have med)
3. Andet?

5) **Idéer:** Hvad skal andre institutioner gøre hvis de skal tage stolen i brug?

1. Tre gode idéer? (kan støttes med en idé pære:-)

Skema 2 – interviewskema vedrørende beboere på Fremtidens Plejehjem i forbindelse med Elevationsstolen.

Udfyldes af Lab X personale efter 3 ugers brug af elevationsstolen. Stolen er anvendt i forskellige brugssituationer.

Hvem er bruger _____ ”Rygbruger” eller kørestolsbruger” (sæt kryds)

Skema til registrering af brug af stol. Lav et skema til hver dag i prøveperioden.

_____ dag den _____ Skema udfyldt af _____

Brug af stol i:	Klokken (angiv også antal minutter)	Brugt til:
Spisesituation		
Stillingsskifte		
Pudeanordninger		
Egen madtilberedelse		
Øvrig toilette		
Andet		

1. Er du glad for din nye stol? Hvorfor?

2. Hvad kan du godt lide ved den nye stol?

3. Hvad kan du ikke lide ved den nye stol?
4. Hvad kan du godt tænke dig at stolen kan hjælpe dig med?
5. Hvad har du i brugssituationen mest brug for hjælp til?

Skema 3 – skema vedrørende beboere og personale på Fremtidens Plejehjem i forbindelse med Elevationsstolen.

Udfyldes af Lab X personale efter 3 ugers brug af elevationsstolen. Stolen er anvendt i forskellige brugssituationer.

Vedr. videooptagelser.

NB: vær sikker på, at de videooptagede har accepteret samtykkeerklæringen!

Videoobservation

Tag ud og brug en dag på plejehjemmet i slutningen af hver målgruppes test. Tænd videokameraet i brugssituationer (se nedenstående skema).

Hvem er bruger _____ ”Rygbruger” eller kørestolsbruger”? _____

Mandag den _____ Skema udfyldt af _____

Brug af stol i:	Klokken (angiv også antal minutter)	Brugt til:
Spisesituation		
Stillingsskifte		
Pudeanordninger		
Egen madtilberedelse		
Øvrig toilette		
Andet		

